Б. ДРАНГОВЪ.

ВОЙНИШКО ЧЕТИВО.

ЮНАЦИ, ИЗПЪЛНЕТЕ КЛЕТВАТА!

„Другари! бойте се отъ Бога обичайте Княза и отечеството помнете клетвата, слушайте началницитѣ, бийте се юнашки и всичко ще падне прѣдъ васъ.

Съ насъ е Богъ и кой ще излѣзе срѣщу ни?“

трето издание.

Разрѣшено да се печата отъ Командуещи 2 конни на Н. Ц. В. К. М. Л. полкъ.

ЛОМЪ
ПЕЧАТНИЦА ДИМИТРОВЪ & ТОДОРОВЪ
1902.

Б. ДРАНГОВЪ.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА VI Л. 7/119

ВОЙНИШКО ЧЕТИВО.

ЮНАЦИ, ИЗПЪЛНЕТЕ КЛЕТВАТА!

„Другари! бойте се отъ Бога обичайте Княза и отечеството помнете клетвата, слушайте началницитѣ, бийте се юнашки и всичко ще падне прѣдъ васъ.

Съ насъ е Богъ и кой ще излѣзе срѣщу ни?“

третo издание.

Разрѣшено да се печата отъ Командуещи 2 конни на Н. Ц. В. К. М. Л. полкъ.

ЛОМЪ
ПЕЧАТНИЦА ДИМИТРОВЪ & ТОДОРОВЪ
1902.

I. 3555

Намѣсто прѣдговоръ.

Иисусъ Христови заповѣди.

1. Възлюби Господа Бога твой съ всичкото си сърдце, съ всичката си душа, съ всичкия си умъ.

2. Възлюби ближния си, както себе си.

Молитва прѣдъ бой.

Да воскреснетъ Богъ и расточатся врази Его, и да бѣжатъ отъ лица Его ненавидящии Его. Яко изчезаетъ димъ, да изчезнутъ; яко таетъ воскъ отъ лица огня, тако да погибнутъ грѣшници отъ лица Божия; а праведници да возвеселятся. Господь Богъ благословенъ: поспѣшитъ намъ Богъ спасений нашихъ. Дивенъ Богъ во Святихъ Своихъ: Богъ Израилевъ, Той дастъ силу и державу людямъ своимъ. Благословенъ Богъ. (Псаломъ 76, ст. 1, 2, 3, 20, 35).

I.

Млади български войници!

Ако нѣкой поиска да ни отнеме свободата, ограби имота или наклевети—прибѣгваме до сждъ и запазваме правото си.

Но ако нѣкоя съсѣдна държава иска да отнеме силомъ кжсъ отъ родната земя, да потъпче народната честь или да не остави мирно да се радваме отъ нашитѣ закони и свобода, кой сждъ ще ни даде право? Нали сждъ за държави нѣма?

Може да каже нѣкой, да отстжпи оная държава, която е по-неправа. Добрѣ, но всѣка е увѣрена, че е по-права, на всѣка е мило онова, що брои за право и на всѣка се струва, че правото на другата държава е лъжа. Така, въ 1885 год. сърбетѣ навлѣзоха въ България .Тѣ мислѣха, че право е да ограбятъ и оплѣнятъ земята ни, да отнематъ окржзитѣ ни. А не само наше право, но свещенъ длъгъ бѣше да ги разбиемъ прогонимъ и завардимъ отечеството.

Е, кой ще рѣши тогава, коя държава е по-права?—Ще рѣши силата, войната, кървавата борба. Коя държава е по силна—тя е и по-права.

Тая сила е войникътъ. Войникъ е име общо, бѣлѣжито. Войникъ се вика и най-първия генералъ, и послѣдния редникъ. Името войникъ носи всѣкой българинъ, на чиито здрави плещи лежи сладката за душа и сърдце длъжность да варди светата Вѣра, Княжеския Прѣстолъ и родния край; да бие вънкашни врагове, да изтрѣбява вжтрѣшни и да пази редъ и тишина въ държавата.

И день и нощь, и въ студъ, дъждъ и каль войникътъ обикаля, бди, пази България. Безъ него българското име нѣма да се почита отъ никого, народната честь ще бжде потъпкана, знамето — оскърбено безнаказано, свободната земя—разграбена и оплячкосана веднага отъ врагове.

Войникътъ се заклева, че нѣма да забрави свещения си длъгъ къмъ Княза и отечеството въ най-голѣмитѣ страхотии на боя, нѣма да го забрави до смръть.

Часътъ, въ който и вие, братия, ще дадете такава клетва, настжпва. Тоя часъ е много радостенъ за васъ: додѣ не сте се клели, вие сте

военни само по форма, а слѣдъ като се закълнете—ставате истински войници и надежни бранители на Прѣстола и родната земя. Тоя часъ е едничъкъ въ живота ви: ще се запечата той дълбоко въ юнашкитѣ ви сърдца, ще се врѣже силно въ паметьта ви. Него ще спомняте всѣкога и всѣкждѣ: и тукъ—въ полка, и на село—у дома, и най-вече въ врѣме на война и бой.

А има защо да помните тоя часъ. Погледнете: тукъ, въ черква, прѣдъ честния Кръстъ и Св. Евангелие на Спасителя, прѣдъ лицето на България, изобразена въ това побѣдно знаме, прѣдъ началници—офицери и унтеръ-офицери—по-стари другари и много граждане *ще се закълнете тържествено да служите честно и вѣрно на Княза и отечеството, да ги вардите отъ врагове и да умирате за тѣхъ,* кога потрѣбва.

Князътъ е народенъ Избранникъ, Глава на родната земя и Върховенъ Началникъ на българското Христолюбиво и побѣдно войнство. Лицето на Княза е свещено и неприкосновено.

А *отечество,* юнаци, не е само кжщата, двора, селото или околията ви, нито пъкъ само свободна България.

Не! Цѣлокупна България е наше отечест-

во. Тя е свещена земя за всѣки българинъ. Нейнитѣ поля и долини, урви и усои сж напоени съ кръвьта и сълзитѣ на нашитѣ прадѣди. Въ нея сж живѣли нашитѣ славни царе Крумъ, Симеонъ, Самуилъ, Иванъ Асѣнъ.

Въ тая благословена земя живѣятъ сега наши бащи, майки, братия, сестри и дѣца; живѣемъ ние сами, искаме да живѣемъ и да умремъ; въ нея единъ гласъ се днесъ раздава, едно сърдце бие и въ единъ Богъ се вѣрва.

За тази обична земя паднаха славно, увиснаха на бѣсило, измрѣха по затвори безбройно български синове—мжченици; минаха подъ ножъ много невинни дѣчица, майки, моми и старци; изгорѣха цѣли села и градове; сложиха кости двѣстѣ хиляди руски юнаци!

Границитѣ на Велика България се отбѣлѣзаха точно съ потоци безцѣнна кръвь подъ стѣнитѣ на Цариградъ. Тия граници обгръщатъ и оня край злочесть, прѣкрасенъ, роденъ, милъ,

Дѣто Вардарь прѣзъ цвѣтята
Мжтенъ лѣй се и шуми,
Дѣ на Рила грѣй главата,
И при Охридски вълни;
Тамъ, дѣ днесъ е зла неволя,
Дѣ народътъ е мжченикъ,

Дѣто плачатъ и се молятъ
Все на български езикъ

Плодовита, богата и земя-рай е цѣлата наша татковина. Ето какъ пѣвецътъ я описва:

Мила Българио! Хубава си ти!
Въ тебе всичко зрѣе и всичко цъфти...
Твоитѣ долини чисти, благоплодни
Иматъ въ себе всички прѣлести природни!
Божата дѣсница щедро награди
Съ дарове най-скжпи твоитѣ гърди;
Плугътъ, кой те пори, потьтъ, кой те кваси,
Даряваш ги щедро, катъ майка дѣца си.
Хубава си земьо и благословена,
Катъ градина цвѣтна, катъ жена засмѣна,
Всичко въ тебъ е пълно съ плодъ и съ благодать,
Хълмитѣ ти съ грозде, горитѣ ти съ хладъ,
Полята ти съ ниви, гърдитѣ ти съ щедрость,
Рѣкитѣ ти съ злато, небето ти съ свѣтлость,
Селата ти съ радость, съ хора́ и съ моми,
Градинитѣ съ рози, а тѣ съ миризми:
Тебъ всичко е дала светата природа!
Цѣла само нѣмашъ....охъ, нѣмашъ свобода!

Запомнете добрѣ, юнаци: цѣлата българска земя не е свободна! Въ най-хубавия, най-бла-

годатния ѝ кѫть невинна кръвь се лѣй; черкви се омръсватъ; майки, сестри и дъщери се обезчестяватъ, бащи, братия и синове се затварятъ и заточаватъ въ незнайни земи; имотъ се ограбва, кѫщи се запалватъ,—навредъ, надлъжъ и напиръ, сълзи и неволи се виждатъ.

Това е поробена България! Тя се нуждае отъ знанието, силитѣ, труда и кръвьта на всички юначни български синове. Тѣ ѝ сѫ днесъ надежда и сила, както утрѣ ще ѝ бѫдатъ слава и гордость. Тѣ ще турятъ край на майчини сълзи, братски теглила, сирашки писъци.

Да, дни идатъ пакъ да вършимъ чудеса:
Ще дърпатъ гарвани кървави меса.
Идатъ дни за нови подвизи юнашки,
Дни за отплата на теглила сирашки.

Спасительтъ заповѣдалъ: *„Никой нѣма по-голѣма любовь отъ тази: да положиш ъ душата си за ближнитѣ си“*. Сега вие отъ все сърдце ще се закълнете да умрете, когато потрѣбва, за ближнитѣ си, за цѣлата родна земя сѫщо тъй мѫжественно, весело и засмѣно, както нашитѣ бащи и по-стари братия сѫ умирали:

Българио, за тебе тѣ умрѣха,
Една ти бѣ достойна зарадъ тѣхъ,

И тѣ за тебъ достойни, майко, бѣха
И твоето име само катъ мълвѣха,
Умираха безъ страхъ!

II.

За да изпълните честно и вѣрно клетвата, прѣди всичко—**бждете юначни!**

Юначеството е ядка, основа на всичко въ врѣме на война. Тамъ *войнишкото сърдце е най-страшно, най-силно и най-вѣрно оржжие.* Коне, саби, пушки, топове,—всичко това не дава нищо безъ вашитѣ юначни сърдца, безъ вашия силенъ и безстрашенъ духъ.

Този вашъ духъ е сжщия оня мощенъ духъ на българскитѣ синове, юнаци безпокойни, които едно врѣме

Отъ Олимпъ до Карпатитѣ
Поля търсили бойни,
И клатѣли прѣстолитѣ
До самитѣ основи.

Тоя духъ не угасна прѣзъ нашето мрачно петь вѣковно робство. Силната вѣра въ Бога и пламенната любовь къмъ отечеството запазиха искри отъ надежда въ българина. А истински, горещи родолюбци раздухаха тия искри въ силенъ огънь, който, като трѣска, обзе

наново българската душа, стопли сърдцата и мощния онзи духъ се понесе надъ родната земя, —изпърво изъ калугерскитѣ килии, а сетнѣ отъ върховетѣ на Балкана и съсѣднитѣ страни.

Този духъ проникна въ училища, кѫщи и колиби—проникна въ сърдцата на всички българе—съедини ги отново и ги направи силни: той разпрати смѣли проповѣдници по всички кѫтове на България и безстрашни борци по балкани, бѣсилки, зъндани; той създаде непобѣдимитѣ Старо-Загорски, Шипченски и Шейновски юнаци.

Все още сѫщия този духъ се пръсна като бомба на Сливница, освѣти съ небивалъ блѣсъкъ България и разнесе по цѣлия свѣтъ славата на българското юначество!

Тоя духъ прави нашитѣ братия *да гледатъ нн смрътьта съ смьхъ, да бѫдатъ вськоіа спокойни, хладнокръвни, за всичко готови, никога да не питатъ колко сѫ, но дъ сѫ враговетъ и по първия бойовенъ зовъ: напрѣдъ! на ножъ! да се хвърлятъ върху тьхъ като буря, като гръмъ небесенъ.* И затова прѣвецътъ съ възторгъ се провиква:

О български солдатино,
Ела да те прѣгърна!
Прѣдъ твоя щикъ геройския
Сѫдбата гръбъ обърна.

На твойта вѣра българска,
На твойта мишца здрава,
На твоя духъ юнашкия
Дѣлжи се тая слава.

Крилатъ не си—планини прѣхвръкна,
Герой не бѣ - какъ се мре научи:
Ти съ „ура“ пушкалата затъкна,
Ти на щикъ побѣдата набучи.

Ние, сегашни български войници, сме синове и братия на ония славни борци. Както въ жилитѣ ни тече тѣхната юнашка кръвъ, така и безсмъртния имъ духъ се носи сега надъ българскитѣ буйни дружини, шуми въ нашитѣ побѣдни знамена, гори върху бодела на нашитѣ ножове юнаци!

Кога куршумъ запѣе надъ нашитѣ глави и сабята юнашка захване да звънти, ще кипне тая гореща кръвь, бурно „ура“ ще да се подземе, българскитѣ войници ще полетятъ бѣсно срѣщу гжститѣ орди на вѣковния врагъ и на върха на своитѣ ножове ще изнесатъ свободата на цѣлия оденъ край—отъ Дунавъ до Драчъ и Бѣло море!

Но, братия, бждете не само бѣсно-юначни, но и упорити, непрѣклонни!

„Въ боя бъхта оня, *който е по-упоритъ и по-дързостенъ,* а не който е по-силенъ или по искусенъ“.

„Не мисли, че отведнажъ се побѣждава; врагътъ сѫщо бива упоритъ; понѣкога неможъ сполучи и съ два и съ три пѫти,—тогава налети четвърти пѫть и по-вече, додѣ не добиешъ своето“.—

Бѫдете безжалостни и корави само противъ въорѫжени и непокорни. „*Мирни хора не закачайте: тъ ни поятъ и хранятъ. Войникътъ не е разбойникъ*“.

Ние воюваме съ въорѫжени войски и хора, а не съ мирни жители. Грѣхота е напраздно да убиваме! И тѣ сѫ като насъ хора! Само турцитѣ пакости правятъ кървави: дѣ кого сварятъ убиватъ; градове палятъ и грабятъ, а села плѣнятъ и горятъ.

Помагайте на всички слаби, злочести, бездомни и закриляйте безорѫжни: нали и вие сте оставили челядь у дома! Да сторите зло е лесно,но грѣха е много голѣмъ. Днесъ сте живи, а утрѣ може да се изправите прѣдъ Божия сѫдъ! Бѫдете Христолюбиви войници, обичайте ближнитѣ си и неправете имъ онова, що не искате да правятъ и тѣ на васъ.

Другари, бѫдете търпеливи!

Умѣешъ ли да търпишъ и да страдашъ—всѣкога ще побѣждавашъ.

„На война и не ще доядешъ и не ще доспишъ, и ще се изморишъ—това е война. Дори и на здравия войникъ бива тежко, а пъкъ на слабия и досущъ тежко. Но ако тебъ е тежко, то врагу не е по-леко, а може и по-мѫчно да му е отколко на тебе; само че ти виждашъ твоитѣ мѫки, а неприятелскитѣ не виждашъ, но безъ тѣхъ не може. Затова не отслабвай, а колко по-мѫчно ти е, толкова по-упорно и по-отчаяно бий се: разбиешъ ли—веднага ще ти стане по-добрѣ, а врагу по-злѣ: *само кой прѣтърпи до край, той ще се спаси*“.

Па и не е заслуга, юнаци, ако хора добрѣ облечени, отспали, сити и обути сѫ готови да се хвърлятъ върху врага и весело отиватъ на война за отечеството и Прѣстола.

Истинското мѫжество на тия хора и тѣхната вѣрность къмъ клетвата се познава само тогазъ, ако тѣ все така весело, бодро, смѣло и усърдно изпълнятъ дълга си, кога нужда ги накара да гладуватъ по нѣколко дена, като гризятъ сухарь, кога изпокъсани дрѣхи и про-

дунчени ботуши не ги вардятъ отъ студъ, дъждъ и калъ, кога на уморения, който изминалъ по-вече отъ 70—80 километра му е редъ, намѣсто да почива, да стои на стража или да полети въ бой срѣщу врага и да го разбий.

А тъкмо такива сж нашитѣ чудесни войници. На Шипка—

Като левове тичатъ по страшния редутъ,
Не сѣщатъ ни жега, ни жажда, ни трудъ.

Въ врѣме на сръбско-българската война пъкъ:

Прѣзъ горитѣ прѣхвъркали,
Въ снѣга нощувáли,
Прѣзъ планини, прѣзъ граници
Съ пѣсни минували;

Куршумитѣ, гранатитѣ
На смѣхъ подзимали
И крѣпости страховити
Съ „ура“ прѣвзимали.

Но нашитѣ орли сж не само търпеливи и весели при най-голѣми трудове и нужди. Не! Тѣ знаятъ и да умиратъ съ радость въ очи, съ пѣсенъ на уста:

Дружинитѣ наши, като скали твърди,
Желѣзото срѣщатъ съ желѣзни си гърди,

И съ пѣсни се хвъргатъ въ свирѣпия сѣчъ,
Като виждатъ харно, че умиратъ вечъ.

Юнаци, служете честно!

Има войници, които сж редовни и усърдни само прѣдъ очитѣ на началство, а кога не ги нагледватъ, тѣ работятъ колко за лице,—отъ страхъ да не ги смъмрятъ или накажатъ.

Тия лицемѣри се боятъ всѣкога отъ началство; тѣ сж развалени и страхливи и нѣматъ нито вѣра, нито почить.

Понѣкога тѣ сполучватъ да излъжатъ началника си: той ги брои за честни люде, вѣрва ги. Но *лъжата корень не хваща,* нейнитѣ крака сж кжси: рано или късно тя излиза на явѣ. *„Нѣма нищо тайно, що да не стане явно, нито скрито, що да не се узнае и открие“*. А тогава тѣ сж изгубени вече.

Честния войникъ не служи така. Колко уморенъ и да е, той не се разпуща задъ очитѣ на началството. Виждатъ ли го или не виждатъ, знаятъ ли що върши или не знаятъ, ще го наградятъ ли или не—за него е все едно: той работи всѣкога съ присърдце, тъй, както клетвата и дълга къмъ службата изискватъ. *Неговата съвѣстъ е спокойна, той смѣло гледа всѣкиго въ очи; отъ никого не се бои.*

За честния войникъ нѣма трудове и нужди: той самъ ги дири за да покаже, колко обича отечеството, колко е търпеливъ и усърденъ. За него въ боя нѣма прѣчки, нѣма невъзможно: той се радва, че може да покаже своето юначество. Него смъртъ не плаши: кога се заклева, той се обрича да мре, а неприятеля нищо повече отъ това не може му направи.

Чуденъ примѣръ за честна служба и свето изпълнена клетва сж ни дали *Гюро Михайловъ и неговитѣ караулни другари*. Тѣ били млади, четиримѣсечни войници, но стояли спокойно на постоветѣ си, когато всичко наоколо имъ потънало въ пламъци. Тѣ останали всредъ мжкитѣ прави—никой своя животъ не пожалилъ. Изгорѣли тѣ за слава и честь на българското дивно войнство, вѣрни до край на дълга служебенъ, на клетвата света. И тѣ сж тъй възпѣти:

Вие казахте: да умремъ е тежко
Безъ борба, на стихията жертва,
Но за насъ нѣма студъ, нѣма жежко
При дъла, при войнишката клетва.

Честната служба иска *да казвашъ винаги право*. Какво и да ти се случи, веднага обади началнику, безъ да скривашъ нищо, нито доб-

ро, нито лошо. Знай, че „*ако излъжешъ веднажъ, послѣ и право да казвашъ, па те не вѣрватъ*“. *А човѣкъ безъ вѣра нищо не струва.*

Ако нѣщо си сгрѣшилъ, недѣй се крий, не оставяй другари да страдатъ за тебе. Иди при началника си и не се извинявай, не лъжи, а чистосърдечно се изповѣдай и признай. „*Изповѣданъ грѣхъ не е грѣхъ*“. Покаешъ ли се така—ти си правъ прѣдъ Бога и твоето началство ще те опрости, или пъкъ накаже твърдѣ малко, защото си честенъ войникъ, обичашъ правото.

Мисли прѣди да сгрѣшишъ. Веднажъ си погрѣшилъ—не бой се, ако бждешъ наказанъ. Ти отъ смръть нѣма да се боишъ, а колко помалко отъ наказание.

Братия, не забравяйте Бога!

„Всѣки, който слуша Моитѣ думи—казва Спасителя—и ги изпълня, прилича на разуменъ човѣкъ, що сградилъ кѫща на камъкъ;

И завалѣлъ дъждъ, и се разлѣли рѣки, и задухали вѣтрове и налетѣли върху тая кѫща; и тя не паднала, защото била основана на камъкъ;

А всѣки, който слуша Моитѣ думи и не ги изпълня, прилича на неразуменъ човѣкъ, що сградилъ кѫща на пѣсъкъ;

И завалѣлъ дъждъ, и се разлѣли рѣки, и

задухали вѣтрове и налетѣли върху тая кжща; и тя паднала и падането ѝ било страшно".

Безъ волята и подкрѣпата на Бога неможемъ мръдна нито стжпка напрѣдъ: *„безъ Бога ни до прага"; „юнакъ и да може, кога Богъ не поможе, ништо не може"*, казва народната мждрость;

Войнишката работа не е лека: всѣкога трѣбва за смръть да си готовъ и затова само горещата вѣра въ милосърдието на Бога е единичка утѣха, опóра и надежда въ всички бойовни страхотии.

Днесъ си живъ, утрѣ ще умрешъ! На битка ако не идешъ, вѣчно ли живъ ще бждешъ? Ако на село останешъ, ще ли безсмъртенъ да станешъ? Не! Смъртни сме всинца еднакво: рано или късно ще мреме. Важно е не да останемъ да живѣемъ, а душата си да спасимъ и дълга си да изпълнимъ.

Който обича Бога и вѣрно пази Неговитѣ свети заповѣди, той покорно носи кръста, щому е прѣдназначенъ отгорѣ, защото нищо не може безъ Бога. Върху всичко стои Неговата света воля.

„Нека ме нападнатъ и заобиколятъ хиляди врагове—казва пророкъ Давидъ—*но ако Богъ поиска, то не само смръть, но никаква бѣда, никаква*

рана нѣма да се приближи до мене". А Господь нашъ Иисусъ Христосъ учи, че *безъ волята Божия и косъмъ отъ глава не пада*. Понѣкой влиза въ много битки и се връща здравъ и читавъ у дома, а други още въ първата година на службата си умира, безъ да види неприятель. *Всичко е въ ржцѣтѣ на Бога*.

Кой е вѣренъ на светата клетва и умре юначно на бойното поле—нему отъ Бога царство небесно, а кой изпълни дълга и остане живъ—нему честь и слава! За страхливеца пъкъ и издайника на светата клетва—страшенъ сждия е Богъ; нѣма прошка за мръсния бѣглецъ нито на бѣлия свѣтъ, нито на страшния Божи сждъ.

Затова, колко мжчно, колко тежко и да ти бжде - моли се Богу, изпълняй клетвата. Върви въ битка съ името Христово! Бжди готовъ хиляди пжти да умрешъ за светата Вѣра, отечеството и Прѣстола съ твърда надежда, че на оня свѣтъ тая жертва нѣма да остане безъ награда!

Български синове слушайте началника си!

Има ли пълна, безпротиворѣчива послушностъ има силна, непобѣдима войска.

Безъ послушность нѣма войска, а само въо-

ржжена, за нищо негодна и много опасна за държавата сганъ. Единъ казва да се направи това, други—онова; трети отива насамъ, четвърти—нататъкъ...—излиза пълна безредица.

Въ врѣме на война пъкъ, кога трѣбва да се изпълнятъ мжчни работи съ пълна готовность да се мре, никой не ще поиска да се излага на опасность. Иванъ казва: не отивамъ, Петко отвръща: нека иде Стоянъ . . . всички отбѣгватъ, а общата работа страда. Най-послѣ, нѣкой ще отиде, но намѣсто да изпълни поржчката, ще се скрие нѣйдѣ, а сетнѣ ще се отърве съ нѣкоя измислица . . .

Всичко това не може и да се помисли въ една редовна войска; тамъ никой не може да рече: не отивамъ. *По първа заповѣдь всѣки е дължен да отиде, па макаръ на явна смъртъ, на драго сърдце, доброволно.*

Заповѣдатъ ли ти нѣщо—изпълни го веднага и точно, безъ да мждрувашъ—може или не може, тежко ли е или страшно: *умри, но го изпълни! Заповѣдано е—значи може. Невъзможни заповѣди началника не дава, а мжчнотиитѣ трѣбва да наддѣлявашъ.*

Подъ градъ отъ куршуми и гранати, кога смъртьта коси редове и кръвь се лѣй наоко-

ло—бѫди спокоенъ, гледай началника си и мисли само за едно: какъ по-добрѣ и по точно да изпълнишъ заповѣдитѣ му. Началника не иска нищо—службата изисква; чрѣзъ неговитѣ уста заповѣдва отечеството.

Ала нестига само да слушате началницитѣ си. Млади войници, *вѣрвайте ги безгранично и ги обичайте отъ всичката си душа, а на война и умирайте за тѣхъ!*

Началницитѣ сѫ ваши бащи: въ бѣда – ще ви помогнатъ, въ скрѣбь ще ве утѣшатъ, за добро — ще ве похвалятъ и наградятъ, а за лошо ако ве накажатъ, то за полза, а не отъ зло.

Тѣхна първа длъжность е да ви обикнатъ, да ви научатъ на умъ и разумъ, какъ да живѣете съ другаритѣ си, какъ да служите, та да останете все такива добри и честни люде, каквито постѫпихте на служба. Както Спасителя, който рекълъ: „Отче Свети! запази въ Твоето име ония, що ми даде; Азъ ги запазихъ и никой отъ тѣхъ не погина“, така и тѣ всѣкога гледатъ да не погине нѣкой отъ васъ.

Тѣ още мислятъ и се грижатъ да ви нахранятъ, облекатъ, обуятъ и подготвятъ добрѣ за война, раздѣлятъ сѫщитѣ нужди, трудове и опасности, а на бой показватъ ви пѫ-

тя на честьта, побѣдата и славата, даватъ ви сами примѣръ, какъ да умирате за родния край свещенъ.

Юнаци, въ боя умирайте за другаритѣ си!

Самъ нищо неможъ направи: „*съ единъ камъкъ зидъ не става*“. Само когато всички дружно изпълнятъ своя дългъ, тогава се побѣждава. Всѣки се бие спокойно и мжжествено, защото знае, че не е самъ, че слѣдъ него идатъ хиляди и хиляди борци, а задъ тѣхъ стои майка България, за доброчестината и славата на която търпятъ, страдатъ и умиратъ безъ страхъ.

„*Въ боя не мисли за себе, мисли за другаритъ; другаритъ ще помислятъ за тебе; самъ умри, но другаря спаси*“.

Забравишъ ли себе, другаритѣ не ще те забравятъ. Тогава всички войници се държатъ като единъ човѣкъ, за който нѣма нищо невъзможно: „*сговорна дружина планина повдига*“.

Ако ли мислишъ за себе, а забравишъ другаритѣ,—тогава тѣ ще загинатъ, а заедно съ тѣхъ ще загинешъ и ти. Защото ако мислишъ само за себе, кой ще поиска да мисли за тебе? Тогава намѣсто силна войска, стои раз-

капалъ трупъ, който всѣки може да оскърбява безнаказано.

Както разумния човѣкъ не се замисля да отрѣже пръстъ, ржка или нога, за да спаси цѣло тѣло, сжщо така и честния войникъ нѣма да пожали себе си, за да избави другаритѣ си, юначния ескадронъ*, за да избави полка си. А кой жали себе си по-вече отъ ескадрона**—не е достоенъ за ескадрона**; кой жали ескадрона** по-вече отъ полка—не е достоенъ за полка . . . То се знае, всѣки иска да живѣе: но нали по-добрѣ е да загине само единъ членъ, отколко цѣло тѣло? Защото ако тѣлото загине, нима члена не ще загине заедно съ него?

„*Самъ умри, но другаря спаси*“,—това е и за цѣли части войска, па биле тѣ конни, пѣхотни или артилерийски.

Конницата бѣсно лети напрѣдъ, нищо не гледа, прѣдъ нищо не се спира за да подкрѣпи пѣхотата и артилерията.

Крилатитѣ пѣхотни дружини твърдо вървятъ слѣдъ нея, стрѣлятъ рѣдко, но точно, на ножъ налитатъ буйно за да избавятъ конницата и артилерията.

Силната артилерия спокойно стрѣля, смръть

---

* Рота, батарея.—** Ротата, батареята.

и страхъ навсѣкждѣ всѣва и, както часовоя, на поста умира за да помогне на пѣхотата и конницата.

Всички налитатъ върху неприятеля съ общи сили, задружно, буйно, катъ порой и нежалятъ живота за да избавятъ бойнитѣ другари.

Славна и лека е тогава смъртьта на бойното поле. Озърнешъ ли се назадъ, надѣсно и налѣво, виждашъ безбройно другари съ настръхнали ножове, съ свѣтнали саби да летятъ слѣдъ тебе, виждашъ стотини топовни гърла да бълватъ огънь и смъртъ въ неприятеля,— виждашъ близко силна братска подкрѣпа! Вѣрата въ успѣха на боя расте въ твоето сърдце, неволно бурно „ура“ се изтръгва отъ твоитѣ гърди, ти се втурвашъ като лудъ напрѣдъ и побѣдата я вземашъ съ бодела на твоя ножъ!—

Въ мирно врѣме *не издавай другаря! Избавяй го отъ бѣда! Пази го отъ зло!* То значи: помогни на другаря въ нужда; защити го, ако трѣбва; вземи върху си неговата вина, ако съ това можешъ да го спасишъ отъ голѣма бѣда; дай му добъръ съвѣтъ, прѣдварди го отъ зла мисъль.

Другарството недопуска клевета! Обаждашъ ли

началнику нѣщо за себе—замълчи, ако може, за грѣшкитѣ на другаря,—не го издавай! Но ако началника те попита, говори смѣло и всѣкога право; не прибавяй онова, за което не те питатъ; замълчи, ако може, това, което ще повредѣди на другаря; но каквото кажешъ—трѣбва да бѫде право.

Крадеца не крий! Той не ти е другарь: ти си честенъ войникъ, а той—разбойникъ. Обади го за да запазишъ честьта на другарството. Тамъ, *дѣто духа на другарството е силенъ и войницитѣ скѫпятъ доброто име и честъ на полка, срамотни работи не се криятъ!*

Ако нѣкой отъ страхъ, че ще го накажатъ, се крие задъ гърба на другиго и го излага на отговорность за себе—другаритѣ трѣбва да не допущатъ това и да накаратъ виновния самъ да се признай.

У всичко трѣбва да личи общъ духъ, другарство, свръзка, взаимна дружба, и стремежъ къмъ една цѣль—слава за своята часть.

„*Гледай на частьта, като на челядь; на началника, като на баща; на другаря, като на роденъ братъ; на подчинения, като на по-малъкъ роднина: тогава ще бѫде весело и задружно и всичко лесно*“.

III.

Сега разбирате вече млади войници, какви трѣбва да бѫдете и какъ да служите за да изпълните клетвата до край, или все едно — да запазите отечеството, Княза и Вѣрата.

Но не стига само да разбирате съ ума си, що иска клетвата; трѣбва туй ясно да виждате съ очитѣ си, постоянно да усѣщате съ сърдцето си.

А затова погледнете онова свещено и побѣдно знаме! *Върху него е изписана цѣлата клетва!* Ето, оня разяренъ левъ показва България; началната буква **А** (у по-новитѣ знамена **Ф**) —Княза; Кръстътъ — православната наша Вѣра,—всичко, що е най-свето и най-мило за българина. Ще рече, върху знамето сѫ написани, сѣкашъ, думитѣ: „*За България, Княза, Вѣрата*“. Затова, *то е Светиня, която трѣбва да пазимъ до смърть.*

Увѣренъ, че сте юначни, вѣрни на дълга, прѣдадени отъ душа и сърдце на майка България — Князътъ ви повѣрява това побѣдно знаме и заедно съ него ви порѫчва да вардите родната земя, нейната честь и нейнитѣ закони.

А вие съ наведени глави, съ пламнали сърд-

ца цѣлувате знамето и се обѣщавате тържествено да се покажете достойни за тая скжпа вѣра къмъ васъ, заклевате се да го носите съ гордость, да го пазите непосрамено и да му бждете вѣрни до послѣдния мигъ на живота си.

Знамето е наша слава, защото дѣто се покаже и развѣй то, тамъ цъфнува и се ражда нашата побѣда!

Знамето е наша честъ, защото всѣкога ни напомня блѣскавитѣ побѣди по Сливнишкитѣ бърда, Драгоманскитѣ усои, Царибродскитѣ височини и Пиротското поле,—побѣди, за които юначно се е билъ и нашия славенъ полкъ.

Нашитѣ бащи и по-стари другари сж ни прѣдали това знаме съ слава и съ чиста съвѣсть, а ние трѣбва да го прѣдадемъ съ достойнство и украсено съ имената на нови безсмъртни побѣди на нашитѣ синови и внуци.

Знамето е нашъ животъ, защото ние чеда на България—ще живѣемъ свободно само до тогава, доклѣ то се издига и развѣва гордо надъ насъ. Безъ свобода—нѣма животъ!

Знамето ни свръзва, то е бѣлѣгъ за нашето съединение. „*Съединението дава сила*“, а задружната подкрѣпа—сполука въ всѣка бойна работа.

Знамето ни показва, кждѣ е сборното мѣсто

въ врѣме на бой. Когато гласа на началницитѣ не се чува отъ писъкъ на куршуми, ревъ на топове, викъ на ранени и борци, полковото знаме, което гордо се развѣва посредъ огъня и дима на боя, показва всѣкиму неговото мѣсто и негова длъгъ. Дѣто е то, тамъ сж и всички честни и юначни войници.

Около знамето се събиратъ останкитѣ на полка за да се въодушевятъ, разпалятъ, уредятъ и приготвятъ за нови битки и побѣди.

Вие не сте виждали въ боя войски, изплашени отъ много убити и ранени, да напущатъ бойното поле за да се избавятъ срамотно отъ смръть. Тѣхъ нищо не спира: нито чувство на длъгъ, нито съвѣти, заплашвания или при мѣръ на юначни началници.

Но изведнажъ се чува мжжественъ гласъ посредъ врѣвата на кървавия бой: „*Къмъ знамето! къмъ знамето, юнаци*“! Войскитѣ трепватъ и се спиратъ. Тѣ дирятъ съ очи свещеното знаме, което сж се клели да вардятъ до послѣдно дихане, и кога го съгледатъ, че то неотстжпва, а заобиколено отъ шепа отчаени юнаци, стои всѣкога право и гордо прѣдъ врага, като че не иска да го знае, тичатъ да се построятъ подъ неговитѣ красни гънки.

Тогава, посредъ огня и смъртьта, войскитѣ си спомнятъ родна земя, бащи майки, братия, сестри и дѣца, спомнятъ си гробоветѣ на дѣди и прадѣди,—*спомнятъ си отново дълга и клетвата!* Ще оставятъ ли да имъ отнематъ знамето, що имъ прѣдставя отечеството, Княза и Вѣрата? Ще напуснатъ ли онова побѣдно знаме, що тѣхнитѣ бащи и по-стари братия сѫ насили славно по бойнитѣ полета и загубата на което е незаличимъ срамъ за цѣлия полкъ? Не! никога не! Щомъ войскитѣ поглѣднатъ знамето, веднага забравятъ умора, мъки, рани и смъртъ; тѣ бързо се струпватъ около него; тѣхното мѫжество пламва, сърдце се въ кърви запѣня, гърмовно „ура“ се раздава и, макаръ да сѫ трепнали за мигъ, ставатъ страшни юнаци, полетяватъ напрѣдъ и всичко помитатъ, изтрѣбяватъ.

По-добрѣ честна смъртъ отколко безчестенъ животъ. Ако неможемъ заварди знамето—по-добрѣ всички да измремъ: за мъртви срамъ нѣма!

А изгуби ли нѣкой полкъ знамето, безъ да е погиналъ послѣдния офицеръ, послѣдния редникъ за забраната му, изгубва името, честъта, живота си! Главнитѣ виновници за загубата на знамето се застрѣлватъ, полкътъ се

разбива по други части, ново знаме не му даватъ, безчестието не му снематъ—тоя полкъ умира!

Като е така, *пазете знамето, додъ кипи българска кръвь въ жилитѣ ви, тупатъ юнашки сърдца въ гърдитѣ ви, има буйна глава на раменѣтѣ ви и поне една ржка, що може да държи сабя или ножъ!* Пазете го така, както го пази безсмъртната третя дружина въ жестокия Старо-Загорски бой!—

Днесъ, юнаци, първи пѫть видѣхте полковото знаме. Щомъ се показа то, цѣлия полкъ взе за почесть и замрѣ; тржбитѣ засвириха; очитѣ се налѣха; сръдцата заиграха. Надъ вашитѣ глави се развѣ полковата Светиня. Вие дадохте й честь, благоговѣхте прѣдъ нея.

Почитайте така дълбоко знамето и благоговѣйте прѣдъ него и кога станете свободни граждане. Срѣщнете ли го нѣйде, спрете се, отложете низко шапкитѣ си и поклонете се на свещения образъ на България. Помнете: *дѣто е знамето, тамъ е и България!* Ако се почита или докача то, почита се или докача отечеството.

А за да докажете, че сте винаги вѣрни на знамето и го почитате отъ сърдце, нивга не

напущайте полка безъ да питате и залѣгайте винаги за службата,—да изучите добрѣ всичко, що ви казватъ и показватъ началницитѣ.

Кога знаете да стрѣляте спокойно и точно, да мушкате и сѣчете силно и вѣрно, ако сте пѣхотинци или артилеристи и още да ездите здраво и смѣло, да служите въ полето свѣсно и бързо, ако сте конници,—тогава вѣрвате въ силитѣ си и ставате още по-юначни, още по-безстрашни. „Учението е свѣтлина, неучението—мракъ. Работата се бои отъ майстора си. И селенинътъ ако не знае да оре, хлѣбъ нѣма да му се роди! За единъ научень трима не научени даватъ. Намъ сж малко трима! Дай ни шестима! Дай ни десетима на едного! всички ще разбиемъ, повалимъ, заробимъ". Шипка е прѣдъ насъ юнаци! А ние сме синове и братия на Шипченскитѣ орли!—

Азъ ви казахъ, другари, всичко, което трѣбва, за да разберете добрѣ, що иска дълга отъ васъ. На край, ще ви повторя още веднажъ: *служете вѣрно на Княза и отечеството, па макаръ и да умрете за тѣхъ,* ако потрѣбва. За това—*бждете юначни, но мирни хора не закачайте; търпѣливо прѣнасяйте гладъ и нужда, кога се случи; служете честно; не забравяйте Бога; вѣр-*

вайте, обичайте и слушайте началницитѣ; въ боя умирайте за другаритѣ, вървете винаги напрѣдъ, налитайте дружно и Богъ всѣкога ще ви награждава съ славни побѣди.

За тия побѣди благодарното отечество нивга нѣма да ви забрави, а пѣвцитѣ отново ще кажатъ:

Тозъ, който падне въ бой за свобода,
Той не умира, него жалѣятъ
Земя и небо, звѣръ и природа
И пѣвци пѣсни за него пѣятъ . . .

Спете тихо . . . България праща
Вамъ вѣнецъ и отъ зло се не плаши
Таквизъ синове честни доръ ражда,
Доръ я кичатъ гробове, катъ ваши.

Честни и безстрашни синове на България! трети пѫть ви повтарямъ: *помнете винаги клетвата, изпълнете я, когато отечеството поиска, до край, до послѣдня капка кръвь, до смрѣть—и вие ще бѫдете чудесни и никога непобѣдими войници!*

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Нѣколко думи за тази книжка.

Цѣлта на тая книжка е проста и ясна: тя разглежда колкото се може по-кѫсо и по-точно тия важни въпроси: I. Войникъ.—Защо служи той.—Клетва,—що иска тя. - Князъ.—Българско отечество,—хубоститѣ му.—Поробена България,—надеждитѣ ѝ. II. Какъвъ трѣбва да бѫде войникътъ за да изпълни честно клетвата. III. Свръзка между клетвата и знамето. Що ни прѣдставя знамето.—Какъ да го вардимъ у бой,—Що му дължимъ у мирно врѣме.

Разгледвайки тѣзи въпроси, залѣгахме: 1) **да дѣйствуваме по-вече върху сърдцето на войника**, а не върху негова умъ, защото за да изложи човѣкъ гърди на ножъ и чело на куршумъ, трѣбва да вѣрва и да обича, а не да разсѫждава и 2) **да бѫдемъ поучителни положително**, а не отрицателно, сир. да не спомняме нито дума за въпроси, като: а) какъ да отстѫпя войника, а да говоримъ само какъ да настѫпя, напада и бий, да развиваме вѣра въ дивната сила на „свещеното безумие“ . . . б) да не се вдава войника въ . . . плѣнъ; честния войникъ за подобни срамотни работи неможе и да помисли, за него срѣдина между побѣда и смръть нѣма и пр. и пр.

Когато говоримъ за знамето, гледаме съ всички сили да изтъкнемъ, че то е наистина „Светиня“. Затова и не помислихме дори, че „за артилериститѣ знамена сѫ топоветѣ“, че „топоветѣ сѫ светиня за артилериста и изгубването въ боя даже само единъ топъ, е такъвъ сѫщо позоръ за него, както и изгубването на знамето за пѣхотинеца или щандарта за кавалериста“. Всичко това е и неправо, и грѣшно да се пише въ такава, изобщо, добра книга, каквато е „За Княза и отечеството“ (стр. 28, 30). „Топъ и знаме сѫ двѣ различни нѣща. Топътъ не е символъ, а орждие, при което всѣки артилеристъ трѣбва да се бие до послѣдня капка кръвь, помнѣйки, че съ загубата на орждието той се лишава отъ възможность да изпълни дълга си въ бой. Колкото знамето е по-старо, толкова е по-свето; колкото топътъ е по-ветъ, толкова е по негоденъ; старото знаме отнасятъ въ черква; ветия топъ—захвърлятъ. Загубата на знаме или щандартъ е безчестие за цѣла часть, за-

губата на топъ—честъ за артилериста, защото докажва, че той дѣйствувалъ на позицията до послѣдня минута. Укоръ̀тъ за загуба на топъ пада върху прикритието, па и то не всѣкога“ . . .—

На край, ще притуримъ, че тоя трудецъ се появи първи пѫть у „Войнишка Сбирка“, Год VIII, кн II. Второто, коренно прѣработено и двойно допълнено, издание се изчерпа въ три недѣли отгорѣ; сега книжката се прѣпечатва трети пѫть. Съставяйки я ползувахме се отъ наши и чужди (руски и французски) автори и гледахме да бѫдемъ разбрани, та всѣки войникъ да може да я прочете, да помисли върху казаното и сетнѣ по-свѣсно да се отнася къмъ своята работа, обучение и служба изобщо.

Цѣната на книжката е твърдѣ умѣрена, та, мисля, частитѣ лесно могатъ да я набавятъ и подаряватъ на младитѣ войници прѣди или въ деня на клетвата.

Гр. Ломъ, 4 Юний 1902 г.

Б. Д—въ.

Други книжки отъ Б. Дрангова:

1. Подробна програма за обучение на млади и стари войници отъ пѣхотата. Свѣдѣния, знанието на които е задължително за млади и стари войници въ пѣхотата. По М. Драгомирова нагодилъ Б. Дранговъ. Трето, поправено и допълнено, издание. Ломъ 1900 година, 80 стр. . . 35 ст.

2. Сѫщо—за конницата. Второ, поправено и допълнено издание. Ломъ 1899 год., 72 стр. . . . . 35 ст.

3. Началникъ. Съвѣти за началници отъ долнитѣ чинове. Съставилъ И. Старковски. Отъ 3-то, поправено издание прѣвелъ Б. Дранговъ. Ломъ 1899 г. 48 стр. . 25 ст.

Цѣна 10 ст.

Ако се искатъ 50 екз. . . . по 8 ст. } съ из-
„ „ „ 100 „ и по-вече „ 7 ст. } пратка.

4К

Сканирано за:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски”
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres